

CENA 85 Kč | PRO PŘEDPLATITELE 75 Kč

Rodinný život

2/23

ROČNÍK
XXXIII

ZA DVEŘMI
REDAKCE
SPOUŠTÍME
NOVÝ WEB

PŘÍLOHA
KLÁŠTERNÍ
KUCHAŘKA
Z ESTONSKA

Manželé Okamurovi

Neshody nemusíme
brát smrtelně vážně

TÉMA

Hádáme se
a jsme rodina

OLDA CHYTLÍK

Horê dokážo
proměňovat

KNIHOMILKA

Sebepoznání
pomůže vztahům

Obsah

3 ÚVODNÍK
ZASTAT SE

4 ROZHOVOR
ZASÉVAT VÍC RADOSTI |
MANŽELÉ OKAMUROVI

8 ROZHOVOR
NA MONT BLANCU OBĚTUJEŠ
VŠECHNO | OLDŘICH CHYTILÍK

TÉMA: Hádáme se a jsme rodina

12 ANKETA
LETNÍ BOUŘKA

14 SLOVO ODBORNÍKA
HÁDÁME SE. PŘESTO JSME RODINA

16 FEJETON
O POHÁDCE PO HÁDCE

18 ROZHOVOR
ČESKO MILUJEME | MANŽELÉ
YORMANOVI

22 POVÍDKA
CREDO IN UNUM HOMINEM

Rodinná kuchařka

19 KLÁŠTERNÍ RECEPTY
Z KUCHYNĚ FRANTIŠKÁNEK
MARIE IMMACULATY

25 RECEPT S PŘÍBĚHEM
MYSLIVEČKOVY OMELETKY

26 SOUTĚŽE A KŘÍŽOVKA

Na hlubinu

27 RÁDCE
RODINA NA CESTĚ 2023
– POUSTEVNÍCI

28 BABIČČINA TEOLOGIE
KŘÍŽEK NA KRKU

29 MOUDRA
TICHO JE SCHOPNOST DĚLAT
Z KALNÉ VODY ČISTOU

30 HRDINA HISTORIE
„TATÍČEK“ STOJAN

Praktik

32 BEZVA SPOLČO
LITURGIE

34 KÁMOŠ MOBIL
MĚJ PŘÁTELSTVÍ V KAPSE

36 DÁMSKÁ JÍZDA
MICHAELA MELZROVÁ
A JOSEFÍNA JANKOVÁ

38 CHLAPI SOBĚ
CHUŤ ŽÍT

40 PORADNA
NAUČME SA SEBALÁSKE

41 RODINNÉ CENTRUM
TŘICETINY

42 KNIHOMILKA
SEBEPOZNÁNÍ

43 SVĚDECTVÍ
NEMĚL JSEM SE NARODIT

44 VZTAHY RODIČE-PRARODIČE
ČAS ODPUŠTĚNÍ A SMÍŘENÍ

45 OKÉNKO ČTENÁŘŮ
DOPIS A SOUTĚŽ

46 AKCE
6 TIPŮ CO PODNIKNOUIT

47 ZA DVEŘMI REDAKCE
BYLI JSME V TV NOE

Rodinný život 2/23 ROČNÍK XXXIII. KVĚTEN 2023

ŠÉFREDAKTORKA
Šárka Chlupová

REDAKCE
Markéta Matlochová,
Marcela Řezníčková,
Luboš Nágl a Ondřej Kuběnka

FOTOGRAFIE
Marie Vosáhlová

GRAFICKÁ ÚPRAVA
Tereza Soldánová

TISK
Profi-tisk group s.r.o., Olomouc

VYDÁVÁ
Centrum pro rodinný život
Biskupské náměstí 2
779 00 Olomouc
tel.: +420 587 405 250,
mail: rodinnyzivot@ado.cz
www.rodinnyzivot.eu
Číslo účtu: 2800068926/2010

PŘÍŠTÍ ČÍSLO 3/23
Vychází 22. 8. 2023

Evidován MK ČR pod evidenčním
číslem MK ČR E11060.
ISSN 1214-0856.

Olomouc 2023

„...jednat dobře se naučte! Prosazujte spravedlnost, podpořte utlačovaného, zjednejte sirotkovi právo a zastaňte se vdov.“

MICHEÁŠ 7, 9

Zastat se

Nedá se nepodělit – o něco, co se stává jednou, maximálně dvakrát za 23 let. Tolik času už zkoumám psychologii davu (čti třídy), kdy je jeden terorista schopen zvrátit veškeré zbytky morálky mimo kolektiv jinak báječných mladých lidí. Občas překvapí opak. Dostatečně morálně silný kolektiv, který zvládne usadit jednoho asociála. Ale aby jeden člověk našel tolik odvahy a vstal... Všechny děti poslouchají velezajímavý úvod do grafických technik, jen támhle vzadu, to je výjimka, tam sedí dva chlapci vedle sebe a nezavrou pusy. Nic nepomáhá, až hrdinský čin spolužačky: „Nezlobte se, ale už toho mám vážně dost. Sklapněte a poslouchajte! Mějte aspoň trochu úcty k učitelům!“ Musím držet dekorum a nesmát se zuřivému ohrazení se nad zlotřilým živlem, ale pak mi to dojde. Dojme. Díky, Báro. Hádáme se a jsme třída. Hádáme se a jsme rodina, jak si přečtete v tomto čísle. A jak se udobřit, odpustit. Jak na neoblomného pubertáka. Jak jednat.

ŠÁRKA CHLUPOVÁ

Šéfredaktorka, výtvarnice a pedagožka, ilustrátorka knih, koordinátorka mezinárodních projektů; v redakci pracuje přes 20 let.

T Zasévat více radosti

**Rozhovor
s Ludmilou a Hayato
Okamurovými**

Jméno Okamura není v Česku neznámé. Kromě mediálně známých tváří dalších dvou bratrů se můžete prostřednictvím následujícího rozhovoru seznámit s mimořádným člověkem – lidoveckým poslancem Hayato Okamurou a jeho manželkou, překladatelkou, Ludmilou Okamurovou.

Z jakých rodin oba pocházíte a jak jste došli ke společné manželské cestě?

Hayato: Jmenuji se Hayato Josef Okamura, jsem poslancem Sněmovny za KDU-ČSL. Mám smíšené česko-japonsko-korejské kořeny. Moje maminka Helena, rozená Holíková, pocházela z literárně založené moravské katolické rodiny s kořeny v Bystřici pod Hostýnem, a také na Valašsku. Náš tatínek Matsuo měl japonskou matku a korejského otce. Jako člověka pocházejícího z poměrně odlehleho hornatého japonského venkova ho překvapivě už v mládí silně přitahovala civilizace Západu – tedy v pohledu z Východní Asie především Evropy. Už jako velmi mladý se zajímal také o křesťanství.

Rodiče se seznámili tak, že si jako studenti nejprve několik let dopisovali v angličtině – tedy přes půl světa si posílali papírové dopisy. Sám jsem se narodil v Praze, ale v dětství jsem asi osm let strávil v hlavním městě Japonska Tokiu.

Moje manželka Ludmila se stejně jako já narodila v Praze. Má smíšené česko-rusko-ukrajinské kořeny, ale skoro celé dětství a mládí prožila v Rakousku, kam její rodina v roce 1969 emigrovala po sovětské okupaci Československa. Oba jsme tak už od dětství vyrůstali s různými jazyky.

Zažili jsme mix kultur a jazyků, a to člověka velmi obohatí.

Ludmila: Naše rodiny mají společné to, že se stěhovaly z jedné země do druhé. Oba jsme se narodili v Praze, ovšem dětství jsme strávili v jiných zemích. Hayato žil jako dítě v Japonsku a já zase až do dospělosti v Rakousku. Rodinu ani místo pobytu jsme si nevybrali, ale oba jsme za tyto přesahy vděční. Zažili jsme mix kultur a jazyků, a to člověka velmi obohatí. Protože nepocházím z praktikující křesťanské rodiny a sama jsem věřící byla, přála jsem si manžela

křesťana. A Pán pak vyslyšel mou prosbu v okamžiku, kdy jsem na ni už skoro zapoměla. S Hayatem jsme si hodně povídali, dobře jsme si rozuměli a ohledně manželství jsme měli společnou klidnou jistotu.

Jak dlouho jste manželé, kolik máte dětí a vnoučat?

Hayato: Manželi jsme přes 30 let, vychovali jsme společně 5 dětí: dcery Editu a Sofii a syny Bernarda, Alberta a Ignáce. Všichni jsou už plnoletí, oba mladší chlapci jsou vysokoškoláci. Jedna z dcer je již vdaná, máme několikaměsíčního vnuka Františka. Děti jsme vychovali dvojjazyčně s češtinou a němčinou.

Čemu se profesně věnujete?

Ludmila: Jsem překladatelkou a učitelkou němčiny a manžel je poslancem se širokým záběrem. Sám vám jistě poví o oblastech, kterými se zabývá.

Hayato: Jsem lidoveckým poslancem dolní komory Parlamentu České republiky, kde působím v Zahraničním a Petičním výboru. Ve Sněmovně jsem dále předsedou Podvýboru pro národnostní menšiny, místopředsedou Podvýboru pro lidská práva a demokracii v zahraničí, členem Stálé komise pro hybridní hrozby (z Ruska a Číny), předsedou Meziparlamentní skupiny přátelství ČR-Japonsko, členem Stálé delegace k Parlamentnímu shromáždění OBSE a dalších grémií. Služba poslance je tematicky široká a je spojena s obrovskou odpovědností. Práce poslance je velmi náročná, ale chápe-li se – ve smyslu slov papeže Františka – jako politická služba lásky lidem, občanům naší země, je také hluboce smysluplná a v souladu s křesťanskou vírou.

Vyrůstali jste ve věřících rodinách? Jaká byla vaše cesta k víře?

Ludmila: Moje rodina byla věřící jen částečně. Rodiče pravidelně do kostela nechodili.

Babičky měly k víře blízko, každá svým způsobem. Mám pravoslavné kořeny ze strany maminky, pravoslavnou atmosféru jsem nasávala jako mateřské mléko, miluji pravoslavné zpěvy a liturgii. V Rakousku jsem chodila ve škole do evangelického náboženství. Paní učitelka byla moc milá a řekla nám, že si můžeme s Bohem jednoduše povídat. Toho jsem se chytila. Když jsem se v 19 letech seznámila s ekumenickou komunitou Taizé, velmi mi to pomohlo najít alespoň nějaký domov v církvi. Manžel byl katolík, tak jsem velmi ráda přistoupila na to, že se stanu katoličkou, abychom mohli chodit v neděli společně do kostela, a vůbec tohoto kroku nelituji.

Hayato: Myslím, že si oba dobře uvědomujeme, že živá křesťanská víra je darem. Ten dar osobní víry jsme obdrželi v letech dospívání. Pokřtěn jsem však byl dávno předtím – jako dvanáctidenní nemluvně dominikánským knězem otcem Jordánem Vinklárkem v pražském vyšehradském kostele svatých Petra a Pavla. Manželka Ludmila byla v rodové tradici – také už jako malé dítě – pokřtěna v pravoslavné církvi, před naší svatbou pak přestoupila do katolické církve.

Jak se u vás doma řeší rozdílné názory?

Ludmila: Máme to štěstí, že jsme s manželem v důležitých věcech na jedné vlně. Hayato je hodně

cílevědomý člověk. Pokud je pro něj něco důležité, tak si k tomu razí cestu a ničím by se nedal odradit. Pokud máme na něco rozdílné názory, tak o nich otevřeně diskutujeme, a většinou dojdeme k dobrému řešení.

Hayato: V rodině téměř denně čteme z Bible a modlíme se. I při rozdílnosti názoru tak většinou poměrně snadno docházíme ke shodě – v Duchu svatém. Mimo okruh nás manželů a našich dětí to může být těžší – a to zejména u lidí, kteří přestali rozlišovat pravdu a lež, dobro a zlo. Někdy nezbyvá než se jenom modlit a být trpěliví.

Neshody nemusíme brát smrtelně vážně.

Jaké vlivy (původní rodina, výchova, životní zkušenosti apod.) se u vás podílejí na řešení neshod?

Ludmila: Oba jsme jistě také ovlivnění původní rodinou. Třeba jsme měli různé přístupy k výchově dětí. Hayato byl ten, který kladl na děti nároky, a já zase ta, která měla tendenci je chránit. Každý jsme je vychovávali, jak jsme si mysleli, že je to správné, asi také podle vzoru v naší původní rodině, a tak se vyvažovala přílišná přísnost nebo měkkost. Jsem velmi vděčná za životní zkušenosti. Životní zkušenost učí, že neshody nemusíme brát smrtelně vážně, můžeme se přes ně přenést a že lás-

ka se nezakládá na citu, ale je aktem vůle. Zvláště teď, když jsou naše děti dospělé a odpadl ten všednodenní frmol s malými a školními dětmi, který zadává příčinu mnoha drobným neshodám, oceňuji to, že jsme tuto etapu zvládli. A zjišťujeme, že se máme stále rádi. Prožíváme spojenectví a vděčnost.

Máte v dnešní době, kdy na sebe narážejí skupiny lidí s různými názory (např. očkování, politika apod.), nějaký vzor v historii, v současnosti, který vám pomáhá být nositeli pokoje tam, kde je to třeba? V čem vás inspiruje?

Ludmila: Nejlepším vzorem pro mě je Pán Ježíš, mistr světa v lásce, ten, který svým životem dává návod, jak být nositelem pokoje. Mým současným vzorem v tom, jak komunikovat s okolím, je můj manžel, který nebojácně vyjadřuje svůj názor a snaží se být smírlivým tam, kde na sebe narážejí lidé s různými názory. Jde cestou vytrvalého vysvětlování toho, co sám poznává. Tento přístup se mi líbí.

Hayato: Oba jsme františkánskými terciáři. Vzorem nám jsou tedy také svatí z naší řeholní rodiny – František, Klára, Anežka Česká, Alžběta Durynská a další. Byli to ve své době a ve svém prostředí skuteční tvůrci pokoje mezi lidmi. Za velkou inspirující postavu současnosti pak pokládáme papeže Františka.

Oba máte předky a pocházíte z různých kultur a národů. Převzali jste nějaké tradice, recepty, přístupy k výchově apod. do své současné rodiny?

Ludmila: V mé původní rodině se mísily české a rusko-ukrajinské zvyky a tradice s některými rakouskými. V Rakousku jsme slavili Vánoce v českém duchu, zpívali jsme koledy a jedli kapra. Jsem ráda, že jsem tuto tradici znala. Snadno jsem mohla pokračovat ve své současné rodině a nemusela jsem se začít učit zpívat koledy až v dospělosti. Rekordmanka ve znalosti koled a českých lidových písní byla moje tchýně, Hayatova maminka. S ní jsme zpívali opravdu dlouho a moc rádi, protože uměla více než jen první sloku a nedocházely jí nápady. Společný zpěv písní rodinu stmeluje a myslím, že bychom tento poklad neměli zakopávat. Stejně jako pohostinství. Moje maminka miluje návštěvy. Nevynechá žádnou příležitost. Třeba na začátku postní doby peče bliny a sezve přátele. Bliny se podávají stejným způsobem jako japonská jídla. Máte základ, to jsou bliny, tedy lívance, nebo v Japonsku rýže a k tomu hodně misek s různými přísadami, ryby, vejce, nějaká zelenina a každý si bere, na co má chuť. Bliny se na-

konec polévají máslem, japonské jídlo zase sójovou omáčkou. Stejně jako moje maminka i já mám ráda návštěvy, jsem ráda, když jsou všechny židle kolem stolu obsazené a lidé si příjemně povídají. A na konec i ta výchova se děje kolem stolu. Zahajujeme modlitbou, uvědomujeme si, komu vděčíme za všechny dary. Společné pravidelné stolování dává rodině řád a soudržnost.

Společné pravidelné stolování dává rodině řád a soudržnost.

Hayato: Ze strany rodiny své moravské maminky křesťanskou víru, a také ohromnou lásku k jazykům a literaturám. Lásku k češtině a české kultuře – ale zároveň i otevřenost širšímu světu a zvědavost s ní spojenou. Jistě i demokratičnost, neokázalé občanství – myslím přitom na svého dědečka, prvorepublikového venkovského lidovce, a také vězně nacistické diktatury. Myslím i na svého strýce Ivana, maminčina staršího bratra, který spolupracoval s pozdějším prezidentským kandidátem Janem Sokolem za hlubokého komunismu v eku-

menickém křesťanském „semináři v Jirchářích“ při překládání filozofických a teologických textů z němčiny. Tohoto mého strýce komunisté z politických důvodů vyloučili ze studií na Karlově univerzitě.

V souvislosti se znalostí různých zemí a kultur – jak se dnes díváte na Česko? Opakují Češi nějaké chyby? Mohli by na sobě něco změnit a na co by mohli být hrdí?

Ludmila: Když porovnám Česko v době komunismu a svobodnou a celkem prosperující zemi současnosti, cítím velikou vděčnost. Uvědomuji si, že svoboda a s tím spojená prosperita, kdy se pilní lidé mohou v klidu věnovat své práci, stojí na jednotlivých osobnostech. Byli to ti, kteří se nebáli říkat pravdu, i když byli kvůli tomu vystaveni represím. Někteří seděli ve vězení nebo dělali nucené práce. Tito byli důležití jako vzory nebo jako lídři, jak před revolucí, tak po ní. Někteří z těchto statečných ještě žijí mezi námi. Jejich vyprávění jsou zaznamenána v „Paměti národa“ a je dobré si poslechnout, jakými těžkostmi procházeli. Člověk je hned vděčnější za to, jakou má svobodu. Chyba by byla na minulost zapomínat.

A co bychom měli změnit? Vždy máme a budeme mít rezervy, můžeme zasévat více radosti, lásky, soucitu, pomoci a pokoje všude tam, kde zrovna jsme...Hrdí? Možná na obstojný výsledek voleb?

Hayato: Češky a Češi si v současnosti vedou v podstatě dobře. Vynikají pracovitostí a schopností plánovat, učenlivostí a zvědavostí, sociální citlivostí a otevřeností pomoci potřebným. To ukázalo i ochotné přijetí statisíců ukrajinských válečných uprchlíků – tedy především žen a dětí – v naší zemi v průběhu nynější nespravedlivé kremelské agrese proti Ukrajině. Máme tradičně vysokou úroveň školství a vědy. Pokulhávala politická kultura, ale to se také změnilo – troje poslední volby znamenaly porážku populismu a extremismu, a naopak vítězství nepopulistické politiky.

**MARCELA ŘEZNÍČKOVÁ
A ŠÁRKA CHLUPOVÁ**

**MANŽELÉ
OKAMUROVI**

Vychovali pět dětí a těší se z jednoho vnoučka. Oba pocházejí z vícejazyčných kultur, jsou františkánskými terciáři a jsou rádi, že žijí ve svobodné zemi.

Na Mont Blancu obětuješ všechno

Rozhovor s Oldou Chytilíkem

Oldovi je 65 let, s manželkou vychovali dvě děti a vypomáhají se dvěma vnoučaty. Na prahu důchodu je Olin stále zapálený strojvedoucí, kontrolor, stavitel lokomotiv, cyklista, organizátor výprav na Mont Blanc a Hanák jak poleno. I proto si v rozhovoru můžete vychutnat jeden z našich, jak vidíte, stále živých dialektů.

Mám pocit, že každý malý kluk miluje vláčky. Byla tvá cesta k současnému povolání strojvedoucího taky tak přímočará, nebo jsi šel oklikou?

Nô, spiš oklikó. Gděž sem věcházel ze školê, z měšťankê, tak nám s kamarádem pan ředitel řekl, že bôdem mět potiže.

To bylo za komunistů?

Ja, ja. S tym kamarádem smê si dalê přihláškô na železnični prumyslovkô do Břeclavi. Ale obá smê pocházêlê z prostředi, kery tenkrát společnosti nevêhovovalo.

Prostě z věřící rodiny.

Jasnê. Konica bêla sêlnê věřici základ-na, takže smê neôspělê a obá odešlê na ôčňák. Vêôčêl sem se elektrikárem, provoznim elektromontérem. S tym kamarádem smê bêlê spolô takê na internátê na jednom pokojô.

Takže jste šířili dál rozvratné...

...rozvratny mêšlenkê. To je fakt! Ale skôtečně smê to spolô tahlê v dobrym ê ve zlym, a ani nás tentkrát nenapadlo, co to gđê přênese. Pak mê vzalê bez přêjimaček na prumyslovkô. Hned jak sem dostal maturitni vêsvědčeni, valêl sem do depa a požádal, ešlê bêch tam muhl jit dêlat strojvedôciho. S tym kamarádem smê se v depê zešlê znovô, a tak smê tam spolu válčêlê až do minôlyho rokô. Začínal sem jako pomocnik strojvedôciho na nákladni vozbê. Rychle sem se dostal ê na elektrikê (lokomotiva elektrické trakce). Na mašinê 220 hodin mêsíčně, práce bêlo až nad hlavô. Bavilo mê to, absolvoval sem ê nejaký profesni sôtêže a pár z nich ê věhrál. Časem za mnô přêšil vedôci provozô a oznámil: „Pudeš jezdit na osobákê, večir máš zácvik na mašinê a v pátek jedeš první turô...“ Řikal sem si: „Tak to bê, sódruzi, nešlo!“ Naštêsti sem mêl sóseda, které mê na tô mašinô ôdêlal doma rychlokurz.

Takže dnes jsi strojvedoucí...

Furt jezdim a 35 let dêlám zároveň takê instruktora.

To znamená, že školíš další strojvedoucí?

Nê všeco, tech zkôšek, kery je potřeba absolvovat, je hromada ê z jinêch odbor-nosti.

Jak se dá skloubit tolik práce s rodinným životem?

Jak ôž sem říkal. Gděž sem začínal, skoro denno dennê v prácê, nedêlalê se s tym žádny ochcapinkê a na hlôposti nebêl čas. A hlavnê smê bêlê mladi! Dnes-ka ôž si ani nedokázô představit, jak se to fšecko zvládalo.

Protože tě to bavilo?

Bêl sem mladê, a jak se říká, dost sem to žral. Na lokomotivê je to uplnê neco jinačího, než řidit auto. To só prostê zážêtkê! Ale pak sem onemocnêl a ôvědomil si, že tak bê to asi dál nešlo. Klôkum v prácê říkám: „Pamatujte, že dete na frontô do první linie. Pokavád negdo ôdêlá chêbô, pryč od teho. Zachraň se a zdrhni! Problémê, ktery na kolejách mužô přêjit, só nevêzpytatel-ny. Kamiónama počínaje, a třeba padající-ma mostama konče.

A sebevrazi?

To je sorta sama o sobê. Lehnô si pod kola a asi vubec nedomêšlijô, že ôdêlaji neštastné-ma ê lêdi, v tymto připadê strojvedôci, keři za jejich neštêsati nemužô a přê nélepši vulê s tym nemužô ani nic ôdêlat.

Ale abêch se vrátil k temô zdravotnimô stavô. Napřêd mnê lécêlê slinivku, pak dvanácternik. Nakonec to ale bêlo střevo. Naštêsti mnê ale Pán Buh zeslal pani doch-torkô, která mê vylécêla. Chêbêl ôž jenom kôsek a bêlo po mnê... Dnes ôž sem polevil a z nočních se snažim chodit brzo. Ale dřív sem mêl tolik energie, že sem v osm přêšil dom, vzal děcka na kolo a jelê smê se kôpat na Podêbradê.

A našli jste si na sebe se ženou vůbec čas? Nebo je lepší, když jsou si manželé vzácnější?

Dobrá otázka. Já sem nigdá na dovolené neběl.

A jsi stále ženatý?

Cha, cha. Až bělě děcka poŕžětelny na cestování, vzalě smě jednŕ za rok volny jizdenkě a jelě do Itálie.

A tam ses naučil italsky.

Nŕ, naněvěš ‚buon giorno‘ (dobrě ráno). Jezdilě smě tam kaŕdě rok k mořŕ. A tam sem se takě zeznámil s jednym Italem – pochopitelně strojevedŕcim. (směch)

Stavim to na Pánŕ Bohŕ.

Ty jsi obecně velkŕ cestovatel. Kde bereš čas na Himálaje, cyklistiku? Co tě na hory táhne?

Jak bělě tě zaměstnanecky jizdenkě do zahraničí, tak sem si řekl: „Jenom si odskočim na tře dni, manželka stěnak horě zrovna nemo si. Věrazěl sem s baťuřkem do Alp. Ve mně to ale zakořenilo, brzo se přědalě dalšě kamarádi a začlě smě zdolávat ě trojtisicovkě. Pak na jedné zabijačce, jak se neco popilo, padl verdikt: „Jedem na Mont Blanc!“ Tenkrát to ze srandě na mě vhodilě, že sŕ pré o hodně mladšě a nic mě nebolě. Nejak se to nakonec povedlo a věrazělě smě do Chamonix. Bělo nás šestnác, dobrá parta, všeci od dráhě. Před kaŕdŕ takovŕ cestŕ sem šil aji s nevěřicima kamarádama do kostela. Řikalě mně: „Online, ty to máš posichrovanŕ, tak to zařid!“

Ani jednŕ se nestalo, že bě přšelo. Stavim to na Pánŕ Bohŕ. Pak naložiš 20 kilo na záda, drápeš se navrch, odpadne jeden, drŕhé, pak dalšě. Na sniě si postaviš stan...! Na povídání je to na dvě hodině.

Horě dokázŕ proměňovat.

Máme dvě minuty.

Gděž to teda přskočim, vělezlě smě tam tenkrát dvá. Kolem ledovy království, věcházelo slŕnko. Řikal sem si: „Tož toť sŕ správně!“ . V ten moment sem s tŕ horŕ srustl, protože tam obětŕješ vřecko – ženŕ, děti. Mělě smě problémě ze sěnem, věřizoval sem si tam nějaky ũtě, klečel sem tam, brečel, ale furt sem věřel, že je to Boží dělo a má to tak bět. Ono tě to změni. A aběs běla lepšě, tož se tam vrátiš zpátky. Protože horě dokázŕ proměňovat.

A ze stejného důvodu provozuješ cyklistiku?

Protože mám rád veselŕ lědi a psychické odpočěnek. Protože je tam parta stěnak směšlejicich. ě gděž se přěrozeně věskětnŕ nejaky ruznice, je to nic proti temŕ, co nás dáva dokŕpě.

Pamatuji si dobře, že sis postavil na nějake zahradě model řeleznice?

To stavim furt.

Jako že nemáš co dělat?

Nŕ hruza! Časově je to dost náročny. Őž gděž sem běl na prumyslovce, nakreslěl sem model elektrickě lokomotivě v měřitkŕ 1:15.

Postavil sem doma na Slavikově pak ě štrekŕ, koleje, a jezdil s tym po zahradě. Kastla běla 200 mm, rozhod normální řelezniční, samozřějmě ve zmiňovanym poměřŕ. Ale bacha, dostávámě se do problematikě, která mě hodně bavi.

No, ũž přetahujeme.

Jezdilo to perfektně, 65 metru trať. Pak smě se přstěhovalě, ale mašinkě se do panelákŕ nevlezlě. Stavba jednyho modelŕ lokomotivě mně trvala 10 let.

Mašina se dá složit do krabice?

Ně, doma ŕž to něni. Gděž věnechám detailě, do Horkě (Horka nad Moravou), gde je řeleznica fělě, přějela ě televiza a natáčela pro program ‚Pozor vlak‘ stanice Sport 5. Pak sem to furt modifikoval, kamarád mně radil, ať zřidim provozni muzeum. Ale to běch mosěl mět slipkŕ na čas, abě mně snášela hodině. Poradil mně takě, ať to dám do Ostravě na řelezniční věstavŕ Czech Raildays. Tak jsem vzal mašinŕ na vělet. A tam přěšil pan Hanzalík, postavil se před stánek a říká: „To chcu, dám 100 000!“

Fakt jsi to prodal?

Nechtěl sem. Ale postavilě smě mŕ mašino, teda model, co s nŕ vozi cely vlakě Matonkě. A pak se to rozjelo. Objednávkě bělě takovy, že se to nedalo stihat. Vřeckě vykresě sem mosěl malovat já. A tam běl problém – paně Chytilíková, že? (Směch) Takže sedim ŕ počítača, ale nehrajŕ hrě, nic takovyho. Kreslim výkresě! Dodneška...

Foto z Mt Blancu: Archiv Oldřicha Chytilíka

OLDŘICH CHYTILÍK

Přes 55 let u dráhy, strojvedoucí, školitel a instruktor. Stavitel modelů vlaků, člen farní rady a předseda společenství vlastníků, iniciátor farního zpravodaje, vydal knihu Motorový vůz 810 a 809.

Ale kreslíš to elektronicky.
V Autocadô.

Nechtěl bys ještě prozradit, jak jsi začal zázračně chodit?

Jedno sem jako děcko vstal a pichalo mě v bokô. Rozpadl se mně kyčelní klób. Říká se temô Morbus Perthes. Z kosti bělo blato a lehl sem. Na dva rokê! To sem měl šest. Jak sem tak ležel, maminka za mě nechala slóžêt mšô v Jednově, v kostele Navštívení Pannê Marie. Já nevím, jak sem se na ten Mont Blanc dostal...

Pohêb mosi bêt. Pane Bože, děkôjô!

Já myslím, že to souvisí.

To je jasny. To je prostě muj zázrak s Pánem. To gdêž zažêješ, tak tam prostě mosiš vêlizt.

Takže ses uzdravil a Mont Blanc chodíš i jako děkovnou pout?

Ja, ale nemám krček. Nevím, jak to v tym klóbô fungôje. Proto jezdim na kole a chodim po horách. A nigdá mně nic nêni. Pohêb mosi bêt. Pane Bože, děkôjô!

Co kromě postavení dalších deseti lokomotiv plánuješ ještě na letošní rok?

(Smích) Mám v ômêslô letos skončêt na dráze. To só nê jenom smêně. Žere to takê čas a fyzické vêk překecat nemužêš. Sednô na vlak a pojedô, kam to pojed. Potkal sem včera kamaráda a ptá se: „Kam jedem?“ A já říkám: „Do Chamonix, zakládám útočný družstvo, mužêš v něm bêt!“

ŠÁRKA CHLUPOVÁ

Pusťte si reportáž o Oldových modelech vlaků

Jeden z komentářů:
„Nejpěknější ty
lokomotivy! Pán je
borec a kámoši taky.“

Letní bouřka

Asi znáte ten vtip o manželech: „Pepo, obleč si svetr!“ „Co je, Máno, je mi zima nebo se mi chce jít už domů?“ Je lepší pro klid doma rezignovat nebo se pohádat? Vyřeší něco hádka? Ptali jsme se mnoha respondentů. Nejzajímavější odpovědi jsme pro vás vybrali.

Ptali jsme se:

1. S kým z rodiny se nejčastěji hádáte a co je častým předmětem hádek?
2. Jakou máte zkušenost s tím, že by hádka vyřešila problém?
3. Jakou roli u vás hrají v hádce emoce? Necháváte se jimi unést?
4. Myslíte si, že hádky do soužití patří? Jsou užitečné, nebo ne? Poznáte, že hádka by vznikla jen kvůli špatné náladě, hladu, stresu...? A dokážete v takových chvílích říct: „Pobavíme se o tom později“?

01

Muž, 25 let

1. Starší sestra. Nejčastěji vznikají hádky kvůli společnému soužití v jedné domácnosti.
2. Mám s tím převážně pozitivní zkušenost. Hádky často dávají prostor nechat projevit to, co se člověk za běžných okolností například stydí říct. Ztrácí zde jakési zábrany či ostych.
3. Silnou roli. Jsem v této věci emotivní a někdy se emocemi nechávám unést. Nicméně se snažím zachovat racionální uvažování.
4. Hádky patří do života, ať člověk chce nebo ne. U rodinných příslušníků už často poznám důvod jejich špatné nálady. Přesto konfrontaci neodkládám.

02

Žena, 45 let

1. Klasickým hádkám se vyhýbám, občas jsem ve střetu s rodiči. Nejčastějším tématem je politika, dříve způsob výchovy dětí a vedení domácnosti.
2. Nevýřeší.
3. Většinou se unést emocemi nenechám, klasickým hádkám se vyhýbám.
4. Hádky se vyhýbám, neumím se hádat.

03

Muž, 31 let

1. S mamou, priveľká starostlivosť z jej strany.
2. Žiadnu. Vo svojom veku sa už nezmení, vždy mi bude hovoriť, aby som si nasadil čapicu.
3. Nie, je to skôr zvýšenie hlasu, aby mi to viac nehovorila.
4. Áno, patria, lebo je prirodzené dať najavo svoje pocity. No, niekedy to je iba zo stresu, ale v takom prípade je oveľa ťažšie povedať, že sa o tom porozprávame neskôr... oceňuje moju dobrotu a trpezlivosť.

04

Muž, 22 let

1. Nehádám se skoro vůbec, jen velmi zřídka. Pokud ale, tak jde vždy o nějakou „provozní“ záležitost. Např. když něco rekonstruujeme nebo tak.

2. Nikdy nic nevyřeší. Jen problém zhorší a rozvíří. Máme ale naštěstí dobré povahy a dokážeme si odpustit a zpětně se společně zasmát tomu, proč jsme se vůbec hádali.

3. Velkou. Kdyby nebyly emoce, ani se nehádám. Hádám se tehdy, když se rozčílím.

4. Myslím, že je to jako s bouří v létě. Je dusno a nepříjemně, pak nastane bouřka, intenzivní a taky nepříjemná (člověk neví, co bude), ale když odezní, je hned lepší atmosféra. Lépe se dýchá a vůbec. Ano, dokážu rozpoznat, kdy se nebudu ani bavit, protože vím, že jsem podrážděný. A to by většinou skončilo právě hádkou. Je to tehdy, když jsem unavený nebo hladový.

05

Žena, 58 let

1. S manželem o jeho pracovním vytížení a malém výdělku.

2. Hádky problém nevyřeší, ale často se stane, že manžel se na krátkou dobu zamyslí a přizná, že mám pravdu.

3. Velkou. A často se ukáže, že se raději stáhnou a přestanu s manželem tyto věci řešit.

4. Hádky v přiměřené míře do vztahu patří. Někdy problém rychle vyřeší, pokud jsou z důvodu nálady, hladu, nespokojenosti. Tehdy se jim dá předcházet a závažný problém lze řešit později, v pohodě a klidu.

06

Žena, 21 let

1. Nejčastěji se hádám se svým tátou kvůli rozdílným názorům.

2. Ještě se mi nestalo, že by hádky problém posunula dobrým směrem. Mám zkušenost s tím, že pokud dojde k hádce, nic se nevyřeší. Zároveň to může být takový start, kdy se velmi jasně ukáže, že něco není v pořádku. S tím se dá potom dál pracovat a problém řešit lépe.

3. Pokud mě v debatě ovládnou emoce, přeroste debata v hádku. Jsou témata, o kterých je pro mě těžké se bavit s lidmi, kteří mají jiný názor. Myslím si totiž, že není potřeba přesvědčovat všechny lidi, aby viděli svět stejně jako já.

4. Myslím, že se jim někdy vyhnout nedá. Různí lidé mají různé názory, to je součást života. Je pro mě důležité vyhodnotit si, jestli má cenu jít do konfrontace s člověkem, který má jiný názor, jít. Např. když si povídám s cizím člověkem v autobuse, nemám nejmenší potřebu diskutovat s ním nad společnými světonázory.

**ROZÁLIE ROSÍKOVÁ,
JÚLIA KURUCOVÁ**

Hádáme se. Přesto jsme rodina

Vztahy mezi nejbližšími lidmi nejsou jednoduché. Přesto o nich donedávna platilo, že podléhaly vcelku přehledným zákonitostem, postaveným na daných pravidlech patriarchální společnosti. Hierarchický systém automaticky prosazoval autoritářství mužů nad ženami a rodičů nad dětmi.

V párových a mezigeneračních vztazích se tak povětšinou ženy přizpůsobovaly mužům a potomci ctili – rozumějme poslouchali – své rodiče, bez ohledu na svůj věk. Jakkoliv zjednodušeně to zní, těžko popřít, že někdejší rodiny držely částo pohromadě silou vůle. Zároveň tehdy zúčastnění rezignovali na hodnoty, které stojí v popředí dnes, kdy se největším bohatstvím stávají autenticky pravdivé, láskyplné vztahy a vzájemnost. Ty samozřejmě zůstávají i dnes v mnoha rodinách nedostupné, nelze se však už vymlouvat na svěrací kazajku společenských imperativů, protože v současnosti máme nevídanou svobodu. To, jak žijeme, určujeme a vytváříme z velké míry sami.

Formální svoboda zdaleka neznamená svobodu vnitřní. Důvodem je tzv. nevědomí. Tímto pojmem je v psychologii označována oblast lidské psychiky, která jednotlivci či kolektivu není vědomě dostupná, zároveň ale řídí mnoho vnitřních stavů a dějů. Carl Gustav Jung, jeden z hlavních objevitelů nevědomí, to lakonicky shrnul: *Co zůstává v nevědomí, stává se osudem.*

Současná doba zkoumání nevědomí přeje, protože je mimo jiné dobou hledání nových řešení pro zjevnou přítomnost významné krize mužské i ženské identity. S tím souvisí stávající nesoudržnost rodinných vztahů.

Páry, jak umí, hledají způsob soužití, nebo ukončení tohoto soužití. Novinkou na scéně jsou silné konflikty mezigenerační, resp. konflikty mezi rodinnými příslušníky (např. i mezi sourozenci) způsobené rozdílnými názory a postoji. V této souvislosti jsou klíčovými pojmy mezigenerační přenos a individuace.

Otcové jedli nezralé hrozny a synům trnou zuby

Mezigenerační přenos lze popsat jako nevědomé přenášení a vědomé předávání vztahových, emocionálních, hodnotových, obranných, zdravotních, spirituálních a dalších principů, strategií a orientací mezi generacemi. Během jednoho lidského života se mezi sebou potkají maximálně čtyři generace konkrétního rodu. Po celá dlouhá staletí se mělo za to, že ti starší ovlivňují ty mladší, a to především směrem od rodičů k dětem. Dnes, především díky technickým možnostem zblízka sledovat vývoj lidského mozku, prožíváme historicky nový fenomén: ovlivňování generací proudí oběma směry, a tedy nejen starší generace utváří tu mladší, nýbrž významné ovlivnění plyne také směrem opačným. Starší, pokud to nahlédnou, dostávají kontaktem s mladšími výjimečnou příležitost zapracovat na dluzích ve svém vlastním osobnostním vývoji. Jde především o dluhy, které

vznikají na základě rodových zátěží a traumat, na nichž lidé donedávna nebyli zvyklí pracovat a drželi se v oblasti svých potřeb na příčkách přežití, resp. přizpůsobení.

Proces vědomého sebeutváření a sebeuskutečňování, který se postupně stává morálním osobním rozhodnutím, nazval Carl Gustav Jung individuací: jen ten, kdo dokáže říci ano svému vnitřnímu určení, jež se v jeho duši hlásí o uplatnění, se stává vědomou a k celistvosti směřující osobností nalézající své místo v životě, disponující společensky tvořivou silou a schopností být integrující složkou lidské skupiny, a ne pouze manipulovatelnou součástí davu.

Ovlivňování generací proudí oběma směry.

Krátce shrnuto, ti, kdo přivádějí na svět děti dnes, jsou ve svých potřebách náročnější a mnohem víc touží využít také příležitostí umožňujících nahlédnutí a uzdravování mezigeneračně předávaných úzkostí, vztahových destrukcí, zranění a traumat proti proudu času.

Problém starší generace

Problém se starší generací tkví často v tom, že její příslušníci mnohdy nechápou horizonty, k nimž hledí ti mladší. Starší his-

toricky nedostali možnost se svým vlastním bytím zabývat z hlediska vyšších příček pyramidu potřeb a ke svým zraněním a sebe-destrukci nejsou zvyklí se stavět přímo a vědomě. O to více si svá vlastní vývojová zranění, jež jim brání být sobě i druhým k dispozici, odžívají nevědomě a silně to vnášejí do svých nejbližších vztahů. Součástí vnitřní práce pak bývá objevování dvou velmi podstatných, často zanedbaných, niterných částí, dvou našich základních archetypů: vnitřního dítěte a vnitřního rodiče. Abychom je v sobě mohli najít a spojit, potřebujeme nejprve rozpoznat, kdo jsme my sami a co je nevídaný otisk problémů našich rodičů v nás.

Dospělými na cestě k individuaci se stáváme ve chvíli, kdy přijímáme vlastní odpovědnost i autonomii a umíme se sami postarat o své – také emoční – potřeby. Skutečná dospělost znamená víc dávat než dostávat, zejména staneme-li se sami rodiči. Zároveň se učíme sami sebe opečovávat tak, aby nám nehrozilo vyhoření nebo pád do pasti, o nichž trefně informuje List Římanům v 7. kapitole.

Jak poznat, že je někdo ve svém emocionálním vývoji hendikepovaný? Zejména podle následujících symptomů: dotyční podléhají černobílému vidění, protože propojování protikladných hodnot je znervózňuje. Nebývají schopni sebereflexe,

protože jakékoliv noření se do vlastního nitra je pro ně potenciálně ohrožující. Nedokáží věci vidět jinak než ze svého zúženého úhlu pohledu. Komunikují o osobních věcech na povrchní rovině. Neumějí si říct o to, co potřebují, ale zlobí se, když to nedostávají. Emoce projevují dramaticky, avšak prožívají je mělce. Nedokáží spoluprožívat ani radost a úspěch svých dětí, hned se zase soustředí na negativní stránky událostí a prožitků. Mluví hlavně o sobě, případně o druhých, a zároveň mluví „o ničem“ a nutkavě, protože mlčení a ticho je rovněž znejišťuje. Na emocionální úrovni zůstávají zanedbanými dětmi – silnější emoce (např. hněv) nezvládají, resp. se tzv. problematickým emocím (strach, úzkost...) snaží vyhnout, ale o to víc jim podléhají.

Co když konflikty opravdu rozdělují?

Dnes je běžné, že i v nejbližších vztazích dochází k velkým názorovým rozepřím. Ukazuje se, že napětí se daří tlumit tam, kde mezi členy rodiny přese všechno panuje primární touha po blízkosti a kde se daří uplatňovat laskavý přístup. K nejzávažnějším patří situace, kdy nesmiřitelné dusno vytváří příbuzný, jenž si dělá nárok rozhodovat o způsobu vzájemné komunikace i za tu cenu, že bude ostatními členy rodiny manipulovat nebo jim

nadávat či vyhrožovat. K typickým vlastnostem rodinných „škůdců“ (škodí jak druhým, tak i sobě) patří především faktická neschopnost sdílení se s druhými a nulová motivace ke změně.

Skutečná dospělost znamená víc dávat než dostávat.

Rodiny nejsou bezchybné a ani nemají být. Alchymický proces zrání – hledání a vyvažování potřeb všech zúčastněných – slouží vývoji každého z nás. Otvírejme proto oči a zejména srdce. Kdo už má i svoje děti, poznal jistě též na vlastní kůži, že smířlivostí nakonec činíme dobře především sobě samým.

EVA LABUSOVÁ

Dlouhodobě se věnuje poradenství, vzdělávání a publicistice v oblasti rodičovství, výchovy a vztahů. Zaměřuje se zejména na problematiku citové vazby, mezigeneračního přenosu a propojování psychoterapie a spirituality. S manželem Davidem jsou spolu od studentských let, mají tři dospělé dcery. Více na www.evalabusova.cz.